

τοῦ εἶχε κάνει ἀπάνω στὸ γάμο του κάποιος φίλος μέσα στὸ καφενεῖο, δὲν τὸ φώναξε νὰ τὰκούση ὅλη ἢ παρέα πῶς «μήτε Δεσπότης μήτε Πατριάρχης μποροῦνε νὰ τὸν μποδίσουνε νὰ πάρη τὴν Κατίνα καὶ θὰ παίζουνε στὸ γάμο του δυὸ μουσικὲς, ὄχι μιὰ ;» Ἦξερε κι ὁ φοιτητὴς μαζὶ καλὰ τὸν Ἀντώνη. Ἦξερε πῶς εἶταν ἱκανὸς καὶ τὸ μαγαζὶ του ἀκόμα νὰ ξεκάνη, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ γίνη ὁ γάμος στὸ χωριό, ἐπίσημα καὶ φανερά. Δοκίμασε, μόλα ταῦτα νὰ κατεβάσῃ λίγο τὶς ἀπαίτησες τοῦ πρωτοσύγγελου.

— Τὸ μόνο πὺ μπορῶ νὰ σοῦ κάνω, — τοῦ ἔλεγεν ἐκεῖνος, — εἶναι νὰ κατεβάσσουμε τὴν τούρκικη σημαία καὶ νὰ νεβάσουμε γαλλικιά.

Κατάλαβε ὁ φοιτητὴς πῶς γενναιότερες παραχώρησες δὲν εἶχε νὰ περιμένῃ καὶ δοκίμασε, τότε, νὰ πιτύχῃ κάποιαν εὐκολία στὴν πληρωμὴ, ρωτώντας ἂν θὰ δεχότανε νὰ τοῦ μετρηθοῦνε τὰ δέκα εἰκοσόφραγκα τώρα καὶ τὰ ρέστα ὕστερ' ἀπὸ τὸ γάμο.

— Τρέχα γύρευε, — φώναξε ὁ πνυσοιολογιάτατος. Ἐν τῇ παλάμῃ καὶ οὕτω βοήσωμεν.

Ἐφυγε ὁ φοιτητὴς ἀπὸ τὴ Μητρόπολη στέρνοντας στὸ διάβολο καὶ Δεσποτάδες καὶ πρωτοσύγγελους. Τὰ ἔγραψε τοῦ γαμπροῦ, πασκίζοντας νὰ τὸν καταφέρῃ νὰ κάνῃ τὸ γάμο στὴ Σμύρνη. Καταθύμωσε κι ὁ Ἀντώνης, στὴν ἀρχή, μὲ τὶς ὑπερβολὲς τοῦ πρωτοσύγγελου. Κόντεψε μάλιστα, στὴν πρώτη φούρια, νὰ βάλῃ τὴ μάννα καὶ τὴ φαμίλια τῆς νύφης νὰ ἐτοιμαστοῦνε γιὰ ταξίδι. Ἵστερα τὸ σκέφτηκε, τὸ ξανασκέφτηκε, καὶ ἔγραψε τοῦ φοιτητῆ μαζὶ, στέρνοντας τὰ χρήματα, νὰ «πάρῃ ἀπ' τὸν ἅγιο πρωτοσύγγελο τὸ χαρτί».

Genève 1912

X. ΜΟΛΙΝΟΣ

ΚΕΡΟΚΛΕΦΤΗΣ

(Τοῦ Θεόκριτου)

Μιά μέλισσα τὸν ἔρωτα ἐκέντρωσε στὴ χέρα, ἀπ' τὴν κυψέλη τὸ κερί σὰν τὸ ἔκλεπτε μιὰ μέρα. Καὶ τὸ κεντρί, τοῦ ἔπρηξε ὅλα τὰ δάχτυλά του. Πηδώντας ἀπ' τὸν πόνο του, πηγαίνει στὴ μαμά του καὶ μὲ παράπονο πικρὸ—τὸ χέρι του φουσώντας—λέει σ' αὐτήν : «Ἡ μέλισσα τόσο μικρούλα ὄντας, γιατί σκληρὰ καὶ τσουχερὰ, πληγώνει τὸ κεντρί της ; Γυρίζει μὲ χαμόγελο καὶ λέει στὸ παιδί της, ἢ Ἀφροδίτη : «Ἐρωτα, γιατί δὰ νὰ θυμώνεις ; ἔτσι μικρὸς εἶσαι καὶ σὺ κι' ὅμως σκληρὰ πληγώνεις!

Χανία

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΤΖΟΥΡΟΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ἰδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἀρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομὴ χρονιάτικη: Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10. Γιὰ τὸ ἔξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμαστε καὶ τρίμηνες συνδρομὲς (3 δρ τὴν τρίμηνα).—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἂν δὲν προπλερώσει τὴν συνδρομὴ του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο. — Τὰ περασμένα φύλλα πουλιοῦνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμή.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιόσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ ΚΑΙ Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Παρίσι, 22 τοῦ Μάη, 1912.

Φίλε «Νουμά»,

Ἡ χαριτωμένη μας δημοτικίστρα καὶ φιληνάδα, κ. Εἰρήνη Α. Δεντρινουῦ, στὸν περασμένον ἀριθμὸ τοῦ «Νουμά», 478, σ. 281, μᾶς ἔμαθε δυὸ πράγματα περίεργα, σὰ θέλετε μάλιστα, καὶ τρία, μὲ τὸ συμπάθειο.

Τὸ πρῶτο, πῶς ὁ κ. Βενιζέλος εἶναι δημοτικιστὴς.

Τὸ δεύτερο, πῶς θαμάζει τὸ φιλολογικὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη.

Τὸ τρίτο, πῶς χωρίζει Ψυχαρισμὸ καὶ Δημοτικισμό.

Ἡ κ. Εἰρήνη Α. Δεντρινουῦ μίλησε μὲ τὸν κ. Βενιζέλο, καὶ ἔτσι ἔχουνε περσότερο κύρος ἀφτὰ πὺ μᾶς δηλώνει κάπως ἐπίσημα γιὰ τὸν κ. Πρωθυπουργό.

Πολύτιμα λοιπὸν εἶναι τὰ λόγια της καὶ μᾶς δείχνουνε πόσο λίγο γελαστήκαμε.

Ἴσως πάλε καὶ νὰ μὴν τὸ παρατήρησε ἢ καλὴ μας φιληνάδα, πῶς δικιολογώντας τὸν κ. Ε. Βενιζέλο, τὸν καταδικάζει τελειωτικά.

Είναι, λέει, δημοτικιστής — δηλαδή ἄθρωπος χωρίς χαρακτήρα και χωρίς πεποίθηση, ἀφοῦ κατατρέχει τὴ δημοτικὴ, ψηφίζοντας και νόμους ἐναντίο της.

Θιμάζει, λέει, τὸ φιλολογικὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, φανερόνεται δηλαδή ἄθρωπος χωρίς λογική, ἀφοῦ τὸ προκήρυξε ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς Βουλῆς πὼς τὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη στάθηκε ὀλέθριο, τὸλεθριώτερο ἀπ' ὅλου.

Χωρίζει, λέει, Ψυχαρισμό και Δημοτικισμό, σημαίνει δηλαδή πὼς ὁ κ. Βενιζέλος ἔχει κάποιο πνεῦμα, τουλάχιστο κάποια μαργιολιά, ἐπειδὴ μὲ τὴ μαργιολιά του ἔχει περίφημα και σκεπάζει τὴ διπλή του τὴν ἔλλειψη ἀπὸ λογική και ἀπὸ χαρακτήρα.

Ὁ ταπεινὸς σου φίλος

ΨΥΧΑΡΗΣ

Φίλε «Νουμά»,

Μὲ τὴν ἄδεια τῆς κυρίας Εἰρήνης Α. Δεντρινοῦ, νὰ βγάλω τὰ συμπεράσματά μου ἀπὸ τὸ ἀνοιχτό της γράμμα γιὰ τὸ ζήτημά μας.

Εἶσαι λόγιος δημοτικιστής, ἄμα, γράφοντας τὰ ἔργα σου, ἀγωνίζεσαι, ὅσο ἔχεις και ὅσο μπορείς, νὰ κολουθεῖς τὴ διδαχὴ τοῦ Ψυχάρη, και φωνάζεις στὸν κόσμο πὼς εἶσαι ἀντιψυχαρικός. Τῶπε ὁ Χριστός: «Οὐ πᾶς ὁ λέγων με Κύριε, Κύριε, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου, κτλ.»

Εἶσαι πολιτικὸς δημοτικιστής, ἄμα στὰ κρυφὰ διαβάζεις ἢ λὲς πὼς διαβάζεις και θαμάζεις τὸ φιλολογικὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, και στὰ φανερά, γιὰ νὰ μὴ σὲ ποῦνε ψυχαρικό, πολεμᾷς ἄγρια μὲ νομοθετήματα και διωγμοὺς τῆ δημοτικῆ γλώσσα. Ἡ θεολογικὴ θεωρία: ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἶναι μεγάλος ἅγιος· γιατί, ἀν αὐτὸς δὲν τὸν παράδινε νὰ σταυρωθῆ, ὁ Χριστὸς δὲ θὰ γινότανε Σωτήρας τοῦ κόσμου.

Εἶσαι πολεμιστής ὑπέρμαχος τῆς Δημοτικῆς, ἄμα, χωρίζοντας τὸ δημοτικισμό ἀπὸ τὸν ψυχαρισμό, τῆς κἀνης πόλεμο «ἀπὸ πεποίθηση, ἀπὸ ἀγνή συνειδηση πὸ ἔτσι δουλεύοντας, μάχεσαι γιὰ τὴν πρόοδο τῆς Δημοτικῆς». Τῶπε και ὁ Δαυὶδ, τὸ κρυφάλεει, θαρρῶ, και τὸ Προεδρεῖο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ μας Ὁμιλου. «Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου, και ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι».

Εἶσαι κ' ἐπιστήμονας δημοτικιστής, μὲ χαρακτήρα δημοτικιστής, ἄμα, φωτισμένος και ὠδηγημένος ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, πατώντας στὸ δρόμο τὸν ἐπιστημονικὸ πὸ ἀνοίξε και χάραξε μὲ τὸ αἷμα του ἐκεῖνος, γιὰ νὰ χῆς τὴν προστασία ἐνός

μεγάλου (μὲ μικρὸ Μι, παρακαλῶ), γιὰ νὰ πάρης τὴ θεσούλα σου, ἀρνίεσαι και τὴν ὑπαρξὴ ἀκόμα τοῦ Ψυχάρη, ἀρνίεσαι και τὰ ἔργα σου τὰ δημοτικιστικά, γίνεσαι σὺ λόγος τῆς διγλωσσίας, και λὲς τὴν καθαρεύουσα «γραπτὸ» και τὴ δημοτικὴ «ἄγραφο» λόγο. Τῶπε και ὁ Ἰησοῦς: «Ὁ σκοπὸς ἁγιάζει τὰ μέσα».

Τί σοφός, τέλος πάντων, ὁ Μιστριώτης! Τοῦς τρόμαξε τὸ μάτι του, τοῦς δημοτικιστές! «Οἱ λεγόμενοι δημοτικισταὶ — γράφει και ξαναγράφει — χείρνες τυγχάνουσι τῶν χυδαῖστων ἢ μαλλιαρῶν».

Πατήσια, 15 τοῦ Μάη 1912

N. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

«Ἡ μάθησι ἔχοντας σκοπὸ τὴ διδασκαλία εἶναι τὸ μόνο ἀποτελεσματικὸ ὄπλο ἐνάντια κἀθε πλάνης και κἀθε τυραννίας, γιατί πλάνη και τυραννία ἄλλο δὲν εἶναι πᾶρεξ τοῦ λογικοῦ παραστράτισμα». Τοῦτα κηρύχνει ὁ τελευταῖος και ἴσως μεγαλειότερος μάρτυρας τῆς Ἀναγέννησις Ἰταλὸς φιλόσοφος Giordano Bruno, πὸ ζωντανὸς ἐκῆκε τὸ Φλεβάρη τοῦ 1600 ἀπὸ τὴν ἱερὴ ἐξέτασι τῆς Βενετίας στὸ Campo dei fiori. Ἀπὸ τὸ XIV και XV αἰῶνα ἡ μάθησι μέσο νέας γιὰ τὴ ζωὴ ἀντίληψις, τοῦ ἀνθρωπισμοῦ (Humanisme), πολεμώντας κατὰ τοῦ σκολαστικοῦ Θεοκρατισμοῦ και τοῦ ἀνελεύτερου μεσαιωνικοῦ κόσμου, ἀναψε τὴν τραγικὴ ἐκεῖνη πάλη ἀνάμεσο τοῦ δογματοῦ και τοῦ λόγου, τῆς πίστις και τῆς ἐπιστήμης και ἀναδείχτηκε νικητρά μὲ τὴν Ἀναγέννησι. Τοῦ κάκου προσπάθησε ἡ Παπποκρατία, νὰ πνίξει τὸν ἀγῶνα ἀλλάζοντάς του ὄπουλα διεύτυση. Τοῦ κάκου κατόπι, μετὰ τὴ Μεταρρύθμιση στὴ Γερμανία και τὴν αἵρεση στὴν Ἰταλία, ἀρχίζοντας μὲ τὴ σύνοδο τοῦ Trento ἀντικατάστησε τὴν ὑποκριτικὴ ταχτικὴ τῆς, μ' ἓνα εἶδος ἠθικοῦ και ἰδεολογικοῦ ἀπολυτισμοῦ, μὲ μίαν ἠθικὴ καθαρτηρίου δείχνοντας φανεροὺς τοὺς σκοποὺς τῆς. Τοῦ κάκου καταδίωξε μὲ λύσσα τοὺς ἐκλεχτοὺς τῆς Ἀναγέννησις, γράφοντας ἔτσι τὴ φριχτότερη σελίδα τῆς παγκόσμιας ἱστορίας και φανερόνοντας τὴ μισερὴ ψυχὴ τῆς κυβερνούμενη ἀπὸ τὸ πάθος και τὸ σῦφερο ἐνάντια στὶς ἀρχές τοῦ Γαλιλαίου, πὸ ξεμεταλλεύονταν κηρύχνοντάς τες. Οἱ φιλελεύτερες ψυχές δὲν ὑποτάσσονται· ἓνας και μόνος δύναται νὰ νικήσει και πάντα θριαμβεύει κατὰ τῆς ἀμάθιας· δὲν εἶναι τρόπος πὸ νὰ περιορίζει τὴ σκέψη, δταν ἀρχίζει νὰ διστάζει και νὰ ἐρευνᾷ.